Izvedbeni plan nastave (*syllabus*[1])

Sastavnica	**Odjel za etnologiju i antropologiju**					**akad. god.**	2025./2026.
Naziv kolegija	**Etnokulturni procesi u jugoistočnoj Europi**					**ECTS**	**4**
Naziv studija	**Studij etnologije i antropologije**						
Razina studija	☒ prijediplomski	☐ diplomski	☐ integrirani	☐ poslijediplomski			
Godina studija	☐ 1.	☒ 2.	☒ 3.	☐ 4.	☐ 5.		
Semestar	☐ zimski ☐ ljetni	☐ I.	☐ II.	☒ III.	☐ IV.	☒ V.	☐ VI.
Status kolegija	☐ obvezni kolegij	☒ izborni kolegij	☒ izborni kolegij koji se nudi studentima drugih odjela	**Nastavničke kompetencije**	☐ DA ☒ NE		
Opterećenje	15	**P**	15	**S**	0	**V**	**Mrežne stranice kolegija** ☒ DA ☐ NE
Mjesto i vrijeme izvođenja nastave	Predavaonica 101 Odjela za etnologiju i antropologiju, Ulica Šime Vitasovića 1, PREDAVANJA I SEMINAR: Četvrtkom 16-17:30		**Jezik/jezici na kojima se izvodi kolegij**	hrvatski			
Početak nastave	2. listopada 2025.		**Završetak nastave**	22. siječnja 2026.			
Preduvjeti za upis	-						
Nositelj i izvođač kolegija	Izv. prof. dr. sc. Tomislav Oroz						
E-mail	toroz@unizd.hr, tomislav.oroz@gmail.com		**Konzultacije**	https://etnologijaiantropologija.unizd.hr/o-nama/akademsko-osoblje			
Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ seminari i radionice	☐ vježbe	☐ obrazovanje na daljinu	☐ terenska nastava		
	☒ samostalni zadaci	☐ multimedija i mreža	☐ laboratorij	☐ mentorski rad	☐ ostalo		
Ishodi učenja kolegija	1. **Prezentirati** osnovne kulturne i društvene fenomene koji se vezuju uz prostor europskog jugoistoka 2. **Kritički** čitati korpus etnografija koje problematiziraju kulturne pojave tradicijskih zajednica poput zadruga, srodstva, običajnog prava 3. **Usvojiti** specifičnosti teorijskih pristupa istraživanju Balkana i kritički vrednovati balkanističke diskurse 4. **Identificirati** problemska čvorišta esencijaliziranih reprezentacija Balkana 5. **Analizirati** metaforične inskripcije Balkana kao prostora suprotnosti, oprečnosti i egzotičnosti, mitova i stereotipa. 6. **Analizirati** načine reprezentacije i konstrukcije *Drugosti* Balkana kroz analizu putopisa, akademskog i						

[1] Riječi i pojmovni sklopovi u ovom obrascu koji imaju rodno značenje odnose se na jednak način na muški i ženski rod.

	znanstvenog diskursa, etnografskih zapisa i vizualnih prikaza. 7. **Razumjeti** nastanak imaginacijskih vizura Balkana 8. **Primijeniti** stečena znanja u razumijevanju suvremenih kulturnih fenomena koji se pripisuju prostoru jugoistočne Europe (migracije, sukobi, ideologije i politički imaginariji, identitetske strategije)
Ishodi učenja na razini programa	1. **razumjeti** nastanak, obilježja i osobitosti različitih kulturnih praksi, lokalno i globalno 2. **prepoznati** i **razumjeti** važnosti kulturne raznolikosti, lokalno i globalno 3. **uočiti**, **analizirati** i **interpretirati** kulturne i društvene pojave u njihovim regionalnim osobitostima 4. **usvojiti** i **primijeniti** osnove kvalitativnih istraživanja, osobito etnografije 5. **opisivati**, **analizirati** i **uspoređivati** različite kulturne prakse. 6. **razviti** kritički stav prema svakom obliku stereotipiziranja i uvažiti posebnost svake kulture 7. **prepoznati** procese prožimanja kulture i identiteta u prostornim i povijesnim kontekstima 8. **kritički** interpretirati etnografije 9. **identificirati** sličnosti i različitosti kulturnih pojava 10. **tumačiti** kulturne i društvene aspekte svakodnevice 11. **sažimati** i **tumačiti** stručnu i znanstvenu literaturu na hrvatskom i stranim jezicima 12. **razviti** pozitivan stav prema vlastitoj profesiji i njezinim etičkim načelima

Načini praćenja studenata	☒ pohađanje nastave	☒ priprema za nastavu	☐ domaće zadaće	☐ kontinuirana evaluacija	☒ istraživanje
	☐ praktični rad	☐ eksperimentalni rad	☒ izlaganje	☐ projekt	☐ seminar
	☐ kolokvij(i)	☐ pismeni ispit	☒ usmeni ispit	☐ ostalo:	
Uvjeti pristupanja ispitu	Uvjeti za dobivanje potpisa i polaganje ispita su prisutnost na nastavi i seminarima (70%), te izvršavanje seminarske obaveze.				
Ispitni rokovi	☒ zimski ispitni rok	☐ ljetni ispitni rok	☒ jesenski ispitni rok		
Termini ispitnih rokova	1. i 15. 2. 2024. u 12:00		5. i 19. 9. 2024. u 12:00		
Opis kolegija	Kolegij kritički preispituje raznovrsne reprezentacije Balkana kroz čitanje raznovrsnih etnografija, putopisa, vizualnih zapisa, znanstvenih interpretacija, književnih djela i glazbenih uradaka. Posebna pažnja u seminarima posvećena je etnografijama s početka 20. stoljeća koje uvode koncept Balkana u javno poimanje. Navedeni koncept i njegove istoznačnice promišljaju se kroz teorijsko višeglasje koje dolazi iz područja balkanističkih studija. Osim upoznavanja s osnovnim predodžbama Balkana, kolegij će pokušati odgovoriti na pitanja konstitucije specifičnih međukulturnih i međureligijskih odnosa kroz dijakronijski i sinkronijski pristup. Kroz ukazivanje na mijene u pristupima istraživanju europskog jugoistoka te različite institucionalne i akademske okvire istraživanja Balkana, otvara se mogućnost problematizacije europskog jugoistoka i etnokulturnih procesa koji karakteriziraju suvremeno društvo, politiku, povijest, međuetničke odnose, itd. Studenti će upoznati raznovrsne načine oblikovanja Balkana kao *Drugog*, odnosno njegove specifične binarne predodžbe u kojima se navedeni prostor reprezentira kroz ambivalencije suprotstavljenosti, podjela, egzotičnosti i mističnosti.				

Sadržaj kolegija (nastavne teme)	**PREDAVANJA:** 1. Uvodno predavanje 2. Balkan kao istraživački problem I. 3. Balkan kao istraživački problem II. 4. Balkan kao istraživački problem III. 5. Stvaranje jugoistočne Europe – ranonovovjekovni putopisi i diskurzivna konstrukcija Drugosti. 6. Jugoistočna Europa iz lokalne perspektive – od kulturnog područja do metafore. 7. Dani etnologije i antropologije 8. Ontološka ambivalentnost Balkana 9. Običajno pravo i etnografski zapisi Reprezentacije tradicijske kulture u jugoistočnoj Europi – reprezentacije obitelji, smrti, običaja. 10. Povijest, sjećanje, nostalgija i mit – reprezentacije vremena na Balkanu. 11. Gostujuće predavanje 12. Glazba na Balkanu vs. balkanska glazba – zvukovna egzotičnost i imaginacija Drugog 13. Re tradicionalizacije u suvremenim kontekstima. 14. Bijeg s Balkana ili povratak na Balkana 15. Osvrt na kolegij – ZAVRŠNO PREDAVANJE
Obvezna literatura	1. Bakić Hayden, Milica. 1995. ''Nesting Orientalism: The Case of Former Yugoslavia''. *Slavic Review*, 54/4: 917–931. 2. Fleming, Kathryn. 2001. Orijentalizam, Balkan i balkanska istoriografija. *Filozofija i društvo*, 28:11–31. 3. Goldsworthy, Vesna. 1998. *Inventing Ruritania. The imperialism of the imagination*. New Haven, London: Yale University Press. (42-101) 4. Jezernik, Božidar. 2007. *Divlja Europa: Balkan u očima putnika sa Zapada*. Beograd: XX. vek (21-47). 5. Luketić, Katarina. 2013. Balkan: od geografije do fantazije. Zagreb: Algoritam. (9-104) 6. Matošević, Andrea i Tea Škokić. 2014. Polutani dugog trajanja.balkanistički diskursi. Zagreb: Biblioteka Nova etnografija. (7-47) 7. Mishkova, Diana. 2019. ''The emergence of the Balkans as a cultural-historical space'' U *Beyond Balkanism. The Scholarly Politics of Region Making*. London, New York: Routledge, 41–70. 8. Todorova, Maria. 1999. ''Konstrukcija zapadnog diskursa o Balkanu''. *Etnološka tribina* 19, 25-43. 9. Wolff, Larry. 1994. *Inventing Eastern Europe: The Map of Civilization on the Mind of the Enlightenment*. Stanford: Stanford University Press. (144–195)
Dodatna literatura	1. Bracewell, Wendy and Alex Drace-Francis. 2008. Under Eastern Eyes: A Comparative Introduction to East European Travel Writing on Europe. Budapest, New York: CEU Press. (147–195). 2. Levanat-Peričić, M. & Oroz, T. (ur.). 2019. *Liber monstrorum balcanorum: čudovišni svijet europske margine*. Zagreb, Jesenski i Turk ; Institut za etnologiju i folkloristiku. 3. Montgomery, David W. 2019. Everyday life in the Balkans. Indiana University Press. 4. Oroz, T. & Lazarević Radak, S. 2019. ''Bolesnik u predvorju Evrope: patografije balkanskih svetova''. U: Lazarević Radak, S. (ur.) *Između bolesti i zdravlja: Pogled sa Balkana*. Beograd, Udruženje folklorista Srbije, Univerzitetska biblioteka Svetozar Marković, str. 9-28. 5. Oroz, Tomislav. 2011. Matija Gubec kao post ikona. Interpretacije i disperzije povijesne ličnosti u popularnoj kulturi. U *Horror, porno, ennui: kulturne prakse postsocijalizma*, Prica, Ines i Tea Škokić (ur.). Zagreb: Biblioteka Nova Etnografija.

6. Oroz, Tomislav. 2016. "Mislim da sam vidio Micu Macu": animalna naličja Balkana i popularna kultura''. *Narodna umjetnost : hrvatski časopis za etnologiju i folkloristiku, 53(2):9-34.*
7. Oroz, Tomislav. 2019. ''We're not in Kansas anymore? Čudovišnost socijalizma i postsocijalistički bijeg s Balkana''. U: Levanat-Peričić, M. & Oroz, T. (ur.) *Liber monstrorum balcanorum: čudovišni svijet europske margine*. Zagreb, Jesenski i Turk ; Institut za etnologiju i folkloristiku, 308-339.
8. Pratt, Mary L. 1992. Imperial Eyes: Travel writing and transculturation. London i New York: Routledge.
9. Said, Edward. 1999. Orijentalizam. Zagreb: Konzor.
10. Schneeweis, Edmund. 2005. Vjerovanja i običaji Srba i Hrvata. Zagreb: Golden Marketing - Tehnička knjiga.
11. Svilar, Predrag. 2011. *Medijska konstrukcija Zapadnog Balkana.* Novi Sad: Mediteran Publishing.
12. Todorova, Marija. 1999. *Imaginarni Balkan*. Beograd: XX. Vek.
Young, Antonia. 2000. *Women who become men: Albanian sworn virgins. Dress, body, culture*. Oxford: Bergham (1–13)

Mrežni izvori

Merlin – sustav za učenje na daljinu.
http://hrcak.srce.hr/
http://www.jstor.org/

Provjera ishoda učenja (prema uputama AZVO)

Samo završni ispit					
☐ završni pismeni ispit	☒ završni usmeni ispit	☐ pismeni i usmeni završni ispit	☐ praktični rad i završni ispit		
☐ samo kolokvij/zadaće	☐ kolokvij / zadaća i završni ispit	☒ seminarski rad	☐ seminarski rad i završni ispit	☐ praktični rad	☐ drugi oblici

Način formiranja završne ocjene (%)

Usmeni ispit - 50 bodova (2 ECTS boda).
Nazočnost na nastavi i seminarima te aktivnost nosi do 20 bodova (1 ECTS bod)
Priprema i izlaganje seminara do 30 bodova (1 ECTS bod)

Ocjenjivanje kolokvija i završnog ispita (%)

Ispod 60%	nedovoljan (1)
61-70 %	dovoljan (2)
71-80 %	dobar (3)
81-90 %	vrlo dobar (4)
91-100 %	izvrstan (5)

Način praćenja kvalitete

☒ studentska evaluacija nastave na razini Sveučilišta
☐ studentska evaluacija nastave na razini sastavnice
☒ interna evaluacija nastave
☒ tematske sjednice stručnih vijeća sastavnica o kvaliteti nastave i rezultatima studentske ankete
☐ ostalo

Napomena / Ostalo

Sukladno čl. 6. *Etičkog kodeksa* Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju, „od studenta se očekuje da pošteno i etično ispunjava svoje obveze, da mu je temeljni cilj akademska izvrsnost, da se ponaša civilizirano, s poštovanjem i bez predrasuda".
Prema čl. 14. *Etičkog kodeksa* Sveučilišta u Zadru, od studenata se očekuje „odgovorno i savjesno ispunjavanje obveza. [...] Dužnost je studenata/studentica čuvati ugled i dostojanstvo svih članova/članica sveučilišne zajednice i Sveučilišta u Zadru u cjelini, promovirati moralne i akademske vrijednosti i načela. [...]
Etički je nedopušten svaki čin koji predstavlja povrjedu akademskog poštenja. To uključuje, ali se ne ograničava samo na:
- razne oblike prijevare kao što su uporaba ili posjedovanje knjiga, bilježaka, podataka, elektroničkih naprava ili drugih pomagala za vrijeme ispita, osim u slučajevima kada je to izrijekom dopušteno;

	- razne oblike krivotvorenja kao što su uporaba ili posjedovanje neautorizirana materijala tijekom ispita; lažno predstavljanje i nazočnost ispitima u ime drugih studenata; lažiranje dokumenata u vezi sa studijima; falsificiranje potpisa i ocjena; krivotvorenje rezultata ispita". Svi oblici neetičnog ponašanja rezultirat će negativnom ocjenom u kolegiju bez mogućnosti nadoknade ili popravka. U slučaju težih povreda primjenjuje se *Pravilnik o stegovnoj odgovornosti studenata/studentica Sveučilišta u Zadru*. U elektronskoj komunikaciji bit će odgovarano samo na poruke koje dolaze s poznatih adresa s imenom i prezimenom, te koje su napisane hrvatskim standardom i primjerenim akademskim stilom. U kolegiju se koristi Merlin, sustav za e-učenje, pa su studentima/cama potrebni AAI računi. */izbrisati po potrebi/*